

UZASADNIENIE

W zaskarżonym pkt. 2 postanowienia z dnia 13 listopada 2014 roku wydanego w sprawie z powództwa A. C. przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. o odszkodowanie, Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi, X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu Sąd wskazał, iż umarzając postępowanie, częściowo obciążył powódkę kosztami zastępstwa procesowego drugiej strony tj. do kwoty 100 zł. Sąd podniósł, iż w oparciu o art. 102 k.p.c. uznać należy, iż obecna sytuacja rodzinna i majątkowa powódki nie pozwala na zwrot całości wynagrodzenia pełnomocnika strony pozwanej – ustalonego w oparciu o § 11 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) – na kwotę 900 złotych.

Zażalenie od powyższego postanowienia wniósł pełnomocnik pozwanej.

W uzasadnieniu swego stanowiska skarżący podniósł, iż Sąd Rejonowy błędnie zastosował przepis art. 102 k.p.c. dotyczący nieobciążania strony przegrywającej obowiązkiem zwrotu stronie przeciwnej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, bowiem jako podstawę zastosowania wskazał wyłącznie trudną sytuację materialną powódki, która w niniejszej sprawie jest wysoce wątpliwa. Skarżący podniósł, iż powódka wraz z mężem uzyskuje dochód w wysokości około 4 tys. zł miesięcznie, a ponadto wkrótce pobierać będzie świadczenie przedemerytalne. Zatem otrzymywane przez nią mniejsze kwoty z zasiłku, są jedynie sytuacją przejściową. Wskazał, iż trudna sytuacja materialna powódki nie została udokumentowana oraz, że nie zachodzą inne niezbędne przesłanki do zastosowania art. 102 k.p.c.

Z uwagi na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia o kosztach poprzez zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych tj. kwoty 1217,00 zł oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na powyższe pełnomocnik powódki wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Zażalenie jest częściowo uzasadnione.

W postępowaniu procesowym sąd orzeka o zwrocie kosztów w każdym orzeczeniu kończącym sprawę według jednej z następujących zasad: odpowiedzialności za wynik procesu, stosunkowego rozdzielania kosztów, wzajemnego zniesienia kosztów, słuszności i zawinienia.

Art. 98 § 1 kpc stanowi, iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 kpc.).

W myśl art. 102 k.p.c. w sprawach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej kosztami w ogóle.

Powyższe oznacza, iż sądy mają swobodę przy rozstrzyganiu o zwrocie kosztów procesu, gdy stosowania zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c. (odpowiedzialności za wynik procesu) nie można pogodzić z zasadą słuszności. Jednakże art.

102 k.p.c. jako przepis szczególny nie może być wykładany rozszerzająco i wyklucza uogólnienie (postanowienie SN z 1981-02-16 IV PZ 11/81 L.). Jego zastosowanie przez sąd musi być więc oceniane w całości okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należą zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu (lojalność i racjonalność strony w zakresie podejmowanych czynności procesowych), jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (zob. post. SN z 14.1.1974 r., II CZ 223/73, niepubl.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż Sąd I instancji zasadnie uznał, iż zachodził przypadek szczególnie uzasadniony, uprawniający powódkę do skorzystania z dobrodziejstwa przepisu art. 102 k.p.c., niemniej jednak obciążając powódkę jedynie kwotą 100 zł tytułem zwrotu kosztów procesu dokonał błędnej oceny jej możliwości zarobkowych, co nie pozostało bez wpływu na wynik rozstrzygnięcia.

W ocenie Sądu Okręgowego powódka nie jest w stanie ponieść kosztów zastępstwa procesowego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny w całości. Jednakże wskazać należy jednocześnie, iż powódka posiadała możliwość poczynienia oszczędności, które pozwoliłyby jej na poniesienie kosztów związanych z postępowaniem sądowym w części. Z przedłożonego w niniejszej sprawie zaświadczenia o zarobkach wynika, iż powódka będąc zatrudniona u pozwanej uzyskiwała wynagrodzenie na poziomie średnio 2.523,50 zł miesięcznie. Nadto prowadzi gospodarstwo domowe wspólnie mężem, który otrzymuje emeryturę w wysokości 3.000 zł miesięcznie. Oznacza to, że miesięczny dochód rodziny powódki, w okresie kiedy świadczyła pracę, pozwalał jej na poczynienie oszczędności celem zabezpieczenia chociażby części kosztów związanych z procesem.

Należy podkreślić, iż to strona zamierzająca wystąpić na drogę postępowania sądowego z określonymi roszczeniami, winna poczynić wcześniej stosowne oszczędności na pokrycie kosztów sądowych, które będą wymagane w sprawie (por. postanowienia SN z 24.09.1984 r. I Cz 104/84, Lex nr 8623 oraz z dnia 24. 07. 1990 r. I Cz 98/80 Lex nr 8257). Powódka winna więc liczyć się z obowiązkiem poniesienia kosztów sądowych i wykorzystać w tym celu w pełni swoje możliwości zarobkowe. Brak zabezpieczenia – zgromadzenia stosownych kwot oszczędności z dochodów osiągniętych w czasie zatrudnienia - nie stanowi podstawy do zwolnienia z obowiązku poniesienia kosztów postępowania.

Zdaniem Sądu Okręgowego, również okoliczność zmiany sytuacji majątkowej powódki związanej z utratą pracy, nie usprawiedliwia obciążenia powódki kosztami zastępstwa procesowego jedynie do kwoty 100 zł. Wprawdzie na obecny status majątkowy powódki składa się jedynie zasilek dla bezrobotnych w kwocie 864 zł miesięcznie oraz emerytura męża powódki w wysokości 3.000 zł miesięcznie, niemniej jednak wskazać należy, iż powódka zawierając z pracodawcą porozumienie o rozwiązaniu umowy o pracę otrzymała odprawę w wysokości 6600,00 zł.

W związku z powyższym uznać należało, iż powódka posiadała środki pozwalające na poniesienie kosztów zastępstwa procesowego w połowie tj. w kwocie 450 zł, ustalonych w oparciu o § 11 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.)

Sąd Okręgowy zważył, iż poniesienie kosztów zastępstwa procesowego we wskazanej części, przy uzyskiwanych dotychczas dochodach, nie było na tyle wysokie, aby nadmiernie obciążało budżet powódki i zagrażało utrzymaniu jej rodziny.

Jednocześnie Sąd uznał, iż - nie tylko z uwagi na sytuację materialną powódki - zażalenie w pozostałej części nie zasługuje na uwzględnienie.

Wskazać należy iż stawki minimalne należne tytułem zastępstwa prawnego przez radcę prawnego określa szczegółowo rozporządzenie z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez

Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 490).

W myśl § 11 ust. 1 stawki minimalne wynoszą za prowadzenie spraw z zakresu prawa pracy o:

- 1) nawiązanie umowy o pracę, uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, przywrócenie do pracy lub ustalenie sposobu ustania stosunku pracy – 60 zł;
- 2) wynagrodzenie za pracę lub odszkodowanie inne niż wymienione w pkt 4 – 75% stawki obliczonej na podstawie § 6 od wartości wynagrodzenia lub odszkodowania będącego przedmiotem sprawy.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy powódka wystąpiła z żądaniem zapłaty odszkodowania w związku z nieuprawnionym powierzeniem pracownikowi innej pracy niż określona w umowie o pracę na okres nieprzekraczający 3 miesięcy w roku kalendarzowym. W związku z powyższym wysokość stawki minimalnej zasądzonej tytułem zastępstwa radcowskiego należało określić przy uwzględnieniu nakładu pracy pełnomocnika na podstawie w § 11 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), nie zaś jedynie na podstawie § 6 ust. 4 powyższego rozporządzenia. Wobec tego stawka należna pełnomocnikowi pozwanej tytułem kosztów zastępstwa procesowego w niniejszej sprawie wynosić powinna 900 zł, a nie 1200 zł. Tym samym przy braku zgłoszenia dodatkowych zastrzeżeń np. żądania zwrotu kosztów procesu w zwiększonej wysokości, pozwany nie był uprawniony do dochodzenia tych kosztów w kwocie wyższej.

Ponadto nieuprawnionym jest żądanie obciążenia powódki obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W myśl art. 98 § 3 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata (także radcę prawnego) zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Nie powinno budzić wątpliwości, że ciążący na stronie reprezentowanej przez adwokata (radcę prawnego) obowiązek zapłaty opłaty skarbowej od dokumentu pełnomocnictwa należy do kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony. Uiszczenie tej opłaty - w sytuacji, w której strona nie korzysta z odpowiedniego zwolnienia w tym zakresie - stanowi dopełnienie wymagania przewidzianego w obowiązujących przepisach prawa i jest zarazem warunkiem formalnoprawnej zgodności sporządzenia dokumentu pełnomocnictwa z prawem. Tym samym uiszczenie opłaty skarbowej od dokumentu stwierdzającego ustanowienie pełnomocnika jest poniesieniem wydatku, który z obiektywnego punktu widzenia jest konieczny do realizacji praw strony w postępowaniu sądowym. Skoro ustawodawca w art. 98 § 3 k.p.c. zaliczył wynagrodzenie jednego adwokata do kosztów niezbędnych, to nie inaczej - aczkolwiek na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. - należy zakwalifikować koszt poniesionej przez stronę opłaty skarbowej ściśle związanej z udzieleniem temu adwokatowi pełnomocnictwa procesowego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 2/03, OSNC 2003 nr 12, poz. 161).

Skarżący zakładając, że należy jest zwrot poniesionej opłaty skarbowej od powódki w wysokości 17 zł, jako stanowiący wydatek poniesiony przez pozwanego niezbędny do celowej obrony (uchwała SN z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 2/03) pomija zupełnie uregulowanie dotyczące zwolnień zawartych w ustawie z dnia 16 listopada 2006 roku o opłacie skarbowej (Dz. U. 2006, Nr 225, poz. 1635). I tak stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. f cytowanej ustawy nie podlega opłacie skarbowej złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa albo jego odpisu, wypisu lub kopii w sprawie zatrudnienia, wynagrodzeń za pracę. Nie ulega wątpliwości, że niniejsza sprawa, w której przedmiotem sporu jest odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę jest sprawą z zakresu zatrudnienia, w której nie ma obowiązku uiszczenia opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W konsekwencji przyjąć należy, że koszty uiszczonej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, które z mocy ustawy nie podlega tej opłacie, nie

stanowią kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony i nie ma podstaw do zasądzenia równowartości tej opłaty od strony przegrywającej proces

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy zgodnie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie jedynie ten sposób, że obciążył powódkę kwotą 450 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

W pozostałym zakresie, zgodnie z art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. zażalenie pozwanego jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

O kosztach zastępstwa procesowego za drugą instancję orzeczono zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 102 k.p.c. W ocenie Sądu Okręgowego, powódka powinna skorzystać z dobrodziejstwa wskazanego przepisu przez wzgląd na aktualną sytuację materialną i życiową, związaną z utratą pracy i problemami ze znalezieniem nowego zatrudnienia z uwagi na wiek. W chwili obecnej powódka znajduje się niewątpliwie w trudnej sytuacji finansowej. Ponadto nie można pominąć faktu, iż strona pozwana wygrała niniejsze postępowanie jedynie w niewielkiej części swojego roszczenia, co również uzasadniania nie obciążenie powódki kosztami postępowania zażaleniowego.

Przewodnicząca: Sędziowie:

Z/ Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.